

La qual cosa (1)

Escollint la radiació d'un text que endevinem, fàcilment, traduït del castellà, si no simultàniament a la seva lectura, amb un marge de temps escassíssim, hi sorprenem un seguit de construccions com les següents: Es van produir alguns disturbis. «el que» va motivar la intervenció de la força pública. Feia sol i el fred no eran tan intens. «el que» va donar més brillantor a l'acte.

Són, sens dubte, les presses, que han fet traduir sistemàticament el relatiu neutre del castellà «lo que» per «el que», encara que també és lícit de pensar que, tractant-se no d'un escull imprevist, sinó d'una construcció que, inevitablement, ha de sorgir continuament en el redactat de notícies i comunicats, no costaria gens de tenir-la resolta prèviament, d'una manera definitiva, amb què (o amb la qual cosa, però no «amb el que») ja no caldria recórrer a una atzarosa traducció literal en cada ocasió. Perquè, diguem-ho clarament d'un cop, el cas és que el terme relatiu el que no representa mai el relatiu neutre, és a dir, aquell que té tota una oració com a antecedent. El relatiu neutre, en català, és la qual cosa o bé cosa que, i és per aquests conjunts que cal traduir el terme del castellà «lo que» en casos com els que hem indicat, és a dir, repetim, quan tinguin tota una oració com a antecedent: Es van produir alguns disturbis. la qual cosa (o cosa que va motivar la... Feia sol i el fred no era tan intens. la qual cosa (o cosa que) va donar...

Les oracions d'aquest tipus són molt diferents d'aquelles en què intervé una oració relativa substantiva, com «Lo que importa es que ya he vuelto», que traduiríem, aquest cop sí, per El que importa és que ja he tornat. Dit altrament, es pot traduir el relatiu castellà «lo que» per el que si admet, alhora, de traduir-se per allò que (Allò que importa és que...). Si no —introduint una oració que completa el sentit de la primera—, cal recórrer als conjunts que hem indicat.